

UKM 07/12 - vedtak

Ungdomsdemokratiets plass i ny kirkeordning

Bakgrunn for saken

Våren 2012 endret kirke og stat relasjon med bakgrunn i et stortingsforlik fra 2008. Den endrede relasjonen mellom kirke og stat har gjort det nødvendig å se på hvordan kirken skal organiseres i fremtiden. Dette arbeidet er godt i gang og det har vært foretatt en rekke utredninger. Ungdommens Kirkemøte (UKM) 2012 har sett på ungdomsdemokratiets plass i ny kirkeordning, samt svart på spørsmålet om hva god ledelse er, fra refleksjonsdokumentet fra Kirkerådet, som er ute på høring høsten 2012.

Lovfesting av ungdomsdemokratiet.

I 2010 gikk UKM inn for lovfesting av ungdomsdemokratiet: "Ei lovfesting vil styrke og tydeleggjere kyrkja si satsing på unge. Det vil vere med å sikre at det vert sett av tilstrekkeleg med økonomiske og personellmessige resursar både sentralt og regionalt. Ei lovfesting av ungdomsdemokratiet med tilhøyrande mandat vil og formelt vere med å auke dei unges innverknad og makt." ¹

UKM 2010 ba også om at lovfesting av ungdomsdemokratiet ble synliggjort i arbeidet med ny kirkeordning. UKM 2012 registrerer derfor med skuffelse at Kirkerådet ikke har fulgt opp vedtaket fra 2010. En arbeidsgruppe oppnevnt av kirkerådets direktør kom med den omfattende utredningen "Kjent inventar i nytt hus" i august 2011. Ungdomsdemokratiets rolle er ikke drøftet her.

Refleksjonsdokumentet som er ute til høring høsten 2012 drøfter heller ikke ungdomsdemokratiets rolle.

Ungdomsdemokratiet i kirken har flere siktemål. For det første er Ungdomsråd (UR), Ungdomsting (UT) og UKM reelle demokratiske arenaer der ungdom i kirken kan uttrykke sine meninger og påvirke prosesser. Dette er også arenaer som fungerer som god demokratisk ledertrening, der unge mennesker får prøve seg og lære i trygge omgivelser. Det er også en god rekrutteringsarena – mange av de som sitter i andre organer i kirken, har vært deltakere på UT og UKM. Dette gjelder også for de fleste av de under 30 år som velges inn i et bispedømmeråd. En lovfesting av ungdomsdemokratiet vil gjøre det lettere å oppnå en viktig målsetning som UKM 2010 formulerte på følgende måte: "Ungdomsstrukturen må ha ei lokal forankring. UKM ønskjer at delegatane som vert sendt frå den lokale kyrkjelyden/organisasjonen til UT, formelt skal vere valt i eit

¹ UKM 6/10

vedtak av sitt respektive sokneråd/organisasjonsstyre. Når delegatane kjem attende frå UT skal dei orientere soknerådet/organisasjonen om UT. Dette vil styrke sokneråda/organisasjonane sine tilhøve til og forståing av ungdomsdemokratiet".² UKM 2012 mener at en lokal forankring bedre kan sikre representativiteten til delegatene på UT og UKM, fordi det da blir en av menighetsrådenes pålagte oppgaver å sende delegater til Ungdomsting.

Involvering av ungdom i arbeidet med ny kirkeordning

Uansett hvordan en ny kirkeordning vil se ut, er unges innflytelse viktig. UKM 2012 oppfordrer menighetsråd til å ta med ungdom i høring om refleksjonsdokumentet og framtidige høringer om ny kirkeordning f.eks. ved å invitere til et menighetsrådsmøte. Invitasjonen bør gå bredt ut for å sikre at flest mulig får muligheten til å si sin mening. Høringsdokumenter om kirkeordning er krevende lesning. UKM 2012 ber derfor Kirkerådet lage en veiledning om de viktigste problemstillingene, som kan sendes som følgebrev til fremtidig høringer. Denne veiledningen må ha en form som kommuniserer godt med ungdom. Enkelte bispedømmer har, og har hatt prostivise samlinger, der kirkelig ansatte og rådsmedlemmer samles for å drøfte framtidig kirkeordning. UKM 2012 er opptatt av at ungdom blir involvert i disse samlingene i framtiden. Ettersom Kirkerådet ikke har sendt ut et endelig forslag til modell for ny kirkeordning er det viktig for UKM 2012 å si at det er avgjørende for ungdomsdemokratiet at det er knyttet til de organ som skal fatte beslutninger i Den norske kirke.

UKM 2012 oppfordrer alle Ungdomsråd til å komme med en høringsuttalelse til refleksjonsdokumentet innen 1. desember 2012. UKM 2012 forventer at Ungdomsrådene og UKM blir høringsinnstanser i framtidige høringer om ny kirkeordning.

Stemmerett fra 15 år

Ved de to siste kirkelige valg har det vært prøvd ut stemmerett fra det året man fyller 15 år. Man har sett at oppslutningen i denne aldersgruppa er lav og at dette er med på å dra ned den samlede prosentvise valgdeltakelse. UKM 2012 mener hensynet til den prosentvise valgdeltakelse ikke må gå foran hensynet til å gi ungdom mulighet til deltakelse og innflytelse.

Det har også blitt problematisert at 15 åringer har stemmerett men ikke er valgbare. Til dette vil UKM 2012 si at selv om man ikke kan velges så får man innflytelse gjennom det å ha stemmerett. Det er også naturlig å knytte den religiøse myndighetsalder til stemmerett ved kirkelige valg. Er man religiøst myndig bør man også kunne delta i kirkens demokratiske prosesser.

Det har blitt stilt spørsmålstegn ved om 15 åringer egentlig har nok kunnskap om hvordan de skal stemme og hvorfor og hvem de skal stemme på. Stemmerett for 15 åringer gjør det aktuelt å knytte opplæring om valg og de kirkelige strukturer til konfirmasjonstiden og således bidra til å myndiggjøre ungdom i møte med kirkelige valg. Ved de siste valgene er det ikke bare ungdommer som har hatt utfordringer med dette. Med over 9,2 %³ forkastede stemmer ved valget i 2011, er det tydelig at valgordningen ikke bare har vært vanskelig for de yngste velgerne. I forbindelse med kirkelige valg er det nødvendig å tenke helhetlig rundt

² Fra UKM sak 6/10

³ Evaluering av demokratireformen i Den norske kirke. Sluttrapport s.34

informasjon til aldersgruppen 15-30. Både med tanke på hvor informasjonen er tilgjengelig og hvordan den blir oppfattet. Det holder ikke å skrive om valget i menighetsblad, men det handler om å være tilgjengelig i de kommunikasjonskanaler unge bruker.

For å gjøre kirkevalget mer tilgjengelig for ungdom, mener UKM 2012, at det bør legges til rette for forhåndsstemming på ungdomsklubber eller lignende. Det er da viktig at prinsippet om hemmelige valg ivaretas med avskjermet stemmeboks og tydelighet om at det ikke skal være et press om å stemme eller føringer på hvem man skal stemme på. Ungdomsledere bør også kjenne til og bidra til økt bevissthet rundt valget.

UKM 2012 ønsker at Kirkerådet vurderer å ta i bruk elektronisk stemmegivning ved kirkelige valg. Nettvalg vil gi de som har opphold utenfor hjemmesognet, bla. skoleelever og studenter, bedre mulighet til å stemme. Det vil også imøtekomme de som velger å stemme elektronisk ved samtidige politiske valg.

Kirkelige valg skjer ofte på det tidspunkt at studenter har startet sine studier borte fra hjemmesoknet. UKM 2012 oppfordrer studentprestene til å fortsette å følge opp studentene ved kirkelige valg. UKM 2012 ber om at det legges til rette for kirkelige valg ved studiestedene.

20 % ungdomsrepresentasjon i kirkelige råd og utvalg

Allerede i 1993 satte Kirkemøtet opp en målsetting om at det skulle være minst 20 % representasjon av unge under 30 år i alle kirkelige råd og utvalg.⁴ Dette har også vært tema på flere UKM etter det.

UKM 2012 registrerer at Kirkemøtet 2012 ikke klarte å oppnå sine egne vedtatte målsetninger om ungdomsrepresentasjon ved forrige kirkerådvalg. UKM 2012 krever derfor en lovfesting av 20 % ungdomsrepresentasjon i sentralkirkelige råd i ny kirkeordning. UKM 2012 ber om at det arbeides videre for at 20 % ungdomsrepresentasjon oppnås i regionale og lokale råd og utvalg.

Den nasjonale organiseringen av ungdomsdemokratiet.

UKM 2012 har sett på sammensetningen av Utvalg for ungdomsspørsmål (UFUNG). UKM 2012 ser behovet for at UFUNG får en tydeligere rolle som ungdomsdemokratiets valgte sentralledd. Per i dag består det av fire valgte medlemmer av UKM og fire medlemmer oppnevnt av Kirkerådets direktør. De fire oppnevnte er faglige ressurspersoner som gir UFUNG tyngde som rådgivende organ. UKM 2012 har drøftet demokratisering av UFUNG og foreslår følgende:

Valgordningen deles i to: Fire av UFUNGS medlemmer velges som i dag på UKM. Fire velges av UKM etter forslag fra Kirkerådets direktør.

Det er viktig at de siste fire som velges er faglige ressurspersoner som gir UFUNG bredde i sin kompetanse som rådgivende organ.

Som en fortsettelse av demokratiseringen av UFUNG ser UKM 2012 det som mest naturlig at UFUNG konstituerer seg selv.

⁴ KM 11/93

Stemmerett for UKMs delegater på Kirkemøtet

Når det gjelder stemmerett for UKMs delegater på Kirkemøtet mener UKM 2012 at vi i dag har en god praksis. UKMs delegater har talerett og forslagsrett, men ikke stemmerett.

UKMs delegater skal fremme UKMs standpunkt på Kirkemøtet. Dette er en stor og viktig funksjon som UKM vil holde på. UKM 2012 ønsker selv å få sette dagsorden og ikke bli bundet opp i et større antall Kirkemøtesaker.

UKM 2012 ønsker å støtte opp om de demokratiske strukturer som ligger i Kirkemøtet, herunder de ordinert valgte kirkemøtedelegatene under 30 år. De har en sentral og viktig rolle i sine respektive bispedømmer. UKM 2012 ønsker ikke å svekke denne viktige rollen ved å skape en oppfatning av at de unges stemme kan ivaretas av UKMs delegater med stemmerett.

Oppsummering:

- UKM 2012 forventer at Kirkerådet følger opp UKMs vedtak om lovfesting og forankring av ungdomsdemokratiet i ny kirkeordning.
- UKM 2012 oppfordrer menighetsråd til å ta med ungdom i høring om refleksjonsdokumentet.
- UKM 2012 oppfordrer menighetsråd til å ta med ungdom i framtidige høringer om ny kirkeordning.
- UKM 2012 ber Kirkerådet lage en veiledning om de viktigste problemstillingene som kan sendes som følgebrev til fremtidige høringer.
- UKM 2012 oppfordrer alle ungdomsråd om å komme med høringsuttalelse til refleksjonsdokumentet innen 1. desember 2012.
- UKM 2012 ber Kirkerådet om å sørge for at ungdomsrådene og UKM blir høringsinstanser i fremtidige høringer om ny kirkeordning.
- UKM 2012 vil fortsatt ha stemmerett for 15-17 åringer og ber Kirkerådet og Kirkemøtet merke seg dette.
- UKM 2012 ber om at Kirkerådet legger best mulig til rette for at aldersgruppen 15-17 år skal få delta ved kirkelige valg.
- UKM 2012 ber Kirkerådet jobbe helhetlig med informasjon til aldersgruppen 15-30 ved kirkelige valg.
- UKM 2012 ber Kirkerådet vurdere å ta i bruk elektronisk stemmegivning ved kirkelige valg.
- UKM 2012 oppfordrer studentprestene til å fortsette å følge opp studentene ved kirkelige valg.
- UKM 2012 ber om at det legges til rette for kirkelige valg ved studiestedene.
- UKM 2012 ber Kirkerådet om å arbeide med lovfesting av 20 % ungdomsrepresentasjon i sentralkirkelige råd.

- UKM 2012 forventer at det jobbes med at 20 % ungdomsrepresentasjon oppnås i regionale og lokale råd og utvalg.
- UKM 2012 ber Kirkerådet om å gå gjennom UKMs statuetter på nytt.
- UKM 2012 ber også Kirkerådet om å endre valgordning for UFUNG.

Hva kjennetegner god ledelse i kirken?

UKM 2012 har mottatt refleksjonsdokumentet fra Kirkerådet og valgt å besvare spørsmålet om hva som er god ledelse i kirken.

God ledelse er en forutsetning for at kirken skal kunne drive sin virksomhet på en god måte både på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Ledelse i kirken utøves på flere områder både som biskop, tilsatt, folkevalgt og frivillig.

UKM 2012 vil holde fram følgende moment som viktige for kirkelig ledelse.

Å være leder i kirken handler om å være bevisst på å følge Jesus og hans eksempel som leder som er en tjenesteorientert ledelsesfilosofi. Verdien for ledelse i kirken er derfor i stor grad annerledes enn for en privat bedrift, der man fokuserer på profitt og fortjeneste.

Ledere i kirken må likevel være tydelige og ha handlekraft til å gjennomføre utfordrende oppgaver. En leder i kirken må også være ryddig og vise hva og hvor de vil med arbeidet sitt. Utydelighet kan lett skape usikkerhet blant dem man skal lede. En leder i kirken må kunne fatte upopulære avgjørelser.

En leder må kommunisere godt både innad og utad. Det er viktig for kirken å vite hvor man har sine ledere. En leder må kunne forholde seg lojal til demokratisk fattede beslutning i kirkelige råd. En leder må også kunne ta imot tilbakemeldinger på sin ledelse og justere seg deretter. UKM 2012 ber om at det i ny kirkeordning settes tydelige krav til ledelse - at den evner å gjennomføre sine oppgaver og justere seg etter tilbakemeldinger.

Kirkelige ledere må ha overblikk og kunne se ressurser og muligheter, være god på delegering og få fram det beste i sine medarbeidere.

De kirkelige reformer innen trosopplæring og gudstjeneste fordrer også mer enn noen gang samarbeidsevner og betydningen av å se helhetlig på tjenesten. Behovet for et relasjonsbyggende lederskap i kirka er derfor stort. Man må se de ulike lederoppgavene i sammenheng. Det er viktig å se at man har et felles prosjekt i å bygge menighet og styrke kirkens virke i samfunnet.

I dag kan man være ansatt som leder i kirken uten en formell lederutdanning. Det bør vurderes om det skal være en egen lederutdanning for kirkelige ledere, men dette må ikke være eneste vei inn i lederposisjoner. Relevant erfaring og personlig egnethet må også i framtiden få gjelde som kvalifikasjoner for å gå inn i en lederrolle, men lederkurs i form av etter og videreutdanning kan øke ledelseskompetansen på alle kirkelige nivå og bør vurderes særlig som obligatorisk for kirkeverge, proster og biskoper.

UKM 2012 vil gjerne være med på å løfte en debatt om hvor mye teologisk profil skal veie i forhold til personlige lederegenskaper i ansettelsesprosesser, verving av frivillige ledere og i valg av rådsledere.

UKM 2012 ber UFUNG sende inn disse innspillene fra UKM på høringen til Kirkerådet.